

закритість методик, що суперечить принципу публічності судового процесу.

Проект Закону України «Про судово-експертну діяльність» – це спроба закласти фундамент публічно-доказового виміру правосуддя, у якому експерт є не лише помічником суду, а носієм публічної довіри та професійного авторитету.

Судова експертиза має бути формою служіння праву через науково обгрунтовану істину, а не інструментом підтвердження адміністративної доцільності.

Література

1. Авер'янов В. Поняття органу виконавчої влади як базового елемента апарату державного управління //Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К: Факт, 2003. – С. 54-58.

2. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. ВВР України. 1996. № 30. Ст. 141.

3. Про судово-експертну діяльність : проект Закону України. 2021. 57 с.

4. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.11.2021 р. № 1834-ІХ.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-497-2-18>

ВПЛИВ ТА ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ РОБОТИ ДЕРЖАВНОГО АПАРАТУ

Голотін Ігор Генадійович

Фізична особа-підприємець,

м. Київ, Україна

В умовах воєнного стану, який запроваджується внаслідок агресії проти України, перед державним апаратом постає завдання забезпечення стійкості, оперативності та ефективності державного управління. У таких умовах адміністративне право стає одним із ключових інструментів правового регулювання діяльності органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, військових адміністрацій, а також інших суб'єктів публічної влади [1].

Воєнний стан змінює формат функціонування державних інституцій: посилюється роль виконавчої вертикалі, впроваджуються тимчасові обмеження прав і свобод, застосовуються надзвичайні управлінські заходи. Все це вимагає чіткого правового механізму, що забезпечує баланс між безпекою держави та дотриманням правових стандартів [2]. Саме адміністративне право забезпечує цей механізм – через регламентацію повноважень, встановлення процедур, контроль за законністю дій посадових осіб, а також відповідальність за зловживання владою [3].

Проблема полягає в тому, що чинна система адміністративно-правового регулювання не була повною мірою адаптована до умов воєнного стану. Наявні норми не завжди передбачають механізми швидкого реагування, мобільного управління та юридичного супроводу рішень, які приймаються в екстрених ситуаціях [4].

Таким чином, актуальність теми дослідження полягає у необхідності:

- переосмислення ролі адміністративного права в системі державного управління під час воєнного стану [5];
- адаптації правового поля до умов підвищеної загрози [6];
- забезпечення правового супроводу управлінських рішень, що мають особливий характер [7].

Шляхи вирішення проблеми:

1. Необхідно актуалізувати адміністративне законодавство з урахуванням воєнного стану: передбачити спеціальні процедури ухвалення рішень, механізми делегування повноважень, чіткі обмеження прав громадян у надзвичайних умовах, відповідальність за порушення порядку [8].

2. Органи державної влади мають бути здатними до швидкої мобілізації ресурсів, гнучкої перебудови функціональних структур, а також до забезпечення безперервності роботи в умовах загрози [9]. Це вимагає оптимізації організаційної структури, цифровізації управління, посилення міжвідомчої взаємодії [10].

3. Потрібно проводити підвищення кваліфікації державних службовців із питань правозастосування в умовах надзвичайних ситуацій, щоб забезпечити їхню обізнаність з правовими наслідками прийнятих рішень [11].

4. Удосконалення системи адміністративного контролю дозволить своєчасно виявляти порушення, уникати зловживань владою та забезпечити дотримання принципу верховенства права навіть в умовах обмеження окремих конституційних прав [12].

Адміністративне право в умовах воєнного стану набуває особливого значення як ефективний інструмент державного управління, що

забезпечує правову підтримку прийняття оперативних рішень, стабільність функціонування органів влади, а також дотримання балансу між безпековими потребами держави та захистом прав і свобод громадян.

Воєнний стан виявив як сильні сторони, так і вразливості системи адміністративно-правового регулювання. Це стало поштовхом до переосмислення ролі адміністративного права в умовах кризових ситуацій. Застосування адміністративного ресурсу у форматі надзвичайних режимів дозволило мобілізувати державний апарат, однак вимагає подальшого вдосконалення законодавства, процедур і механізмів контролю.

В свою чергу, така недосконалість та неготовність адміністративного законодавства призвела до перевантаження судів. Адже, всі неврегульовані питання (аспекти) мали вирішуватись, саме, в судовому порядку.

Для підвищення ефективності роботи державного апарату необхідно:

- адаптувати чинне адміністративне законодавство до потреб особливого періоду;
- забезпечити гнучкість управлінських структур;
- сформулювати систему підготовки кадрів з орієнтацією на кризові виклики;
- запровадити ефективні засоби контролю та юридичної відповідальності;
- розглянути ідею більш глибокої децентралізації, передачу місцевим громадам частину функцій виконавчої гілки влади. Використати основи лібертаріанства, як ідею індивідуальної свободи та мінімізації розміру державного апарату.

Таким чином, модернізація адміністративного права у світлі воєнних викликів має стати не лише відповіддю на сучасні загрози, але й основою для зміцнення державного управління в повоєнний період та забезпечення стійкого розвитку України як правової держави.

Література

1. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 28. Ст. 250.
2. Конституція України : Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 груд. 1984 р. № 8073-X. Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. № 51. Ст. 1122.

4. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лют. 2014 р. № 794-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 13. Ст. 222.
5. Тищенко О.І. Адміністративне право в умовах надзвичайного стану: концептуальні основи регулювання. Юридична думка. 2022. № 2. С. 45–53.
6. Державне управління в умовах війни: аналітична доповідь / за ред. І. Коліушка. Київ : Центр політико-правових реформ, 2023. 48 с.
7. Гуменюк В.В. Воєнний стан: адміністративно-правові засади та механізми реалізації. Вісник НАДУ. 2022. № 4. С. 33–41.
8. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 берез. 2011 р. № 3166-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст. 385.
9. Білоус В.М. Організаційно-правові механізми державного управління в умовах воєнного стану. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2023. Вип. 46. С. 57–65.
10. Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 31. Ст. 241.
11. Підвищення професійної компетентності державних службовців в умовах війни / кол. авт.; за заг. ред. Т.М. Мотренка. Київ : НАДС, 2023. 76 с.
12. Верховенство права під час воєнного стану: науково-практичний огляд / за ред. Н. Костюченко. Харків : Право, 2023. 92 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-497-2-19>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВНИХ НОТАРІАЛЬНИХ АРХІВІВ НА ТЕРЕНАХ ЗАХОДУ УКРАЇНИ

Долинська Марія Степанівна

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри господарсько-правових дисциплін,
Львівський державний університет внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

Початки правового регулювання діяльності нотаріальних архівів спостерігаємо у ХІХ столітті на заході українських земель, які знаходилися під юрисдикцією Австро-Угорської імперії, та здійснювалося відповідно до «Законь зь дня 25 Липця 1871, дотично